

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

דף ז:

א. אף על פי שאין טבול יום אחר נכנס ... דבר תורה אפי' עשה לית ביה

שלש מחנות¹ היו במדבר, מחנה ישראל ומחנה לוייה שנאמר בה וסביב למשכן יחנו, ומחנה שכינה והוא מפתח חצר אהל מועד ולפנים, וכנגדן לדורות, מפתח ירושלים עד הר הבית כמחנה ישראל, ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור כמחנה לוייה, ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה, והחיל ועזרת הנשים מעלה יתירה בבית עולמים.

וקדושות הן² זו למעלה מזו הר הבית שאין זבין וזבות נדות ויולדות נכנסין לשם, ומותר להכניס המת עצמו להר הבית ואין צריך לומר טמא מת שהוא נכנס לשם. החיל מקודש ממנו שאין עכו"ם וטמא מת ובוטל נדה נכנסים לשם.

עזרת הנשים מקודשת מן החיל שאין טבול יום נכנס לשם, ואיסור זה מדבריהם אבל מן התורה מותר לטבול יום להכנס למחנה לוייה, וטמא מת שנכנס לעזרת הנשים אינו חייב טאת. וי"א³ שאף המת בחיל מדבריהם. ויהושפט יחד עם בית דינו הוא שתיקן משמרת לקדושת המקדש וגזר על טבול יום שלא יכנס למחנה לוייה. כדכתיב: (דברי הימים ב כ פסוק ה) וַיַּעֲמֵד יְהוֹשָׁפָט בְּקֶהֱלִי הַיְהוּדָה וַיְרוֹשְׁלֵם בְּבֵית יִקְנָק לְפָנָי הַחֶצֶר הַתְּדֻשָּׁה וַדְּשָׁרוּ הַזֹּ"ל מֵאֵי חֶצֶר הַחֲדָשָׁה שְׁחִידְשׁוּ בּוֹ דָּבָר וַאֲמָרוּ טָבֹל יוֹם לֹא יִכְנָס בְּמַחֲנֵה לְוִיָּה, וַיֵּשׁ חוֹלְקִים⁴ וְסֹבְרִים שֶׁחֶצֶר הַחֲדָשָׁה זֶה הָרַחֲבִית כּוֹלוּ וְלֹא רַק עֲזֵרַת נָשִׁים, וְקִרְאוּ לָהּ חֲדָשָׁה מִפְּנֵי הַיְדוּשׁ שֶׁחִידְשׁוּ וְהוֹסִיפוּ עַל קְדוּשָׁתוֹ בּוֹ בַּיּוֹם וַאֲמָרוּ טָבֹל יוֹם לֹא יִכְנָס לָהּ.

עזרת ישראל מקודשת מעזרת נשים שאין מחוסר כפורים נכנס לשם, וטמא שנכנס לשם חייב כרת.

¹ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה יא

² הלכה טו – כב

³ ראב"ד שם

⁴ רש"י בסוגייתנו ד"ה למחנה לוייה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרג היומי

מסכת יבמות

ומטעם זה אין להכנס לכל שטח הר הבית אפילו אם טבל, ראשית לחשוש לדעה השניה שאוסרת טבול יום בכל שטח הר הבית⁵, ושנית מכיון שכאשר המוסלמים באו לבנות בניניהם בהר הבית החריבו וערו עד היסוד את יסודות המקומות הקדושים והשחיתו ובלעו את פני קרקע בית המקדש והשוו את אדמתו עד שלא נודעו עוד המצרים של מקומות הקודש וגבוליהם⁶. יש לחשוש שמא נכנס לחיל, או חמור מכך לעזרת ישראל⁷, ויש גם חשש כרת⁸. ואסור גם לטוס ולרחף במטוס או במסוק (הליקופטר) באוויר מקום המקדש, מפני שהקדושה חלה גם על אוויר העזרה עד לרקיע. ומצוה רבה⁹ לפרסם האיסור ולהודיע לרבים שעון כרת הוא¹⁰, ולא יכשלו באיסור חמור זה.

⁵ כי לשיטת רש"י ז"ל לא מהני ליכנס להר הבית בכלל אפי" ע"י טבילה בלי הערב שמש משום נזירה, וכשכותבים לבאר שיטתו החזון נחום בפ"א דכלים מ"ז והפאת השולחן בהל' א"י פ"ג בבית ישראל ס"ק כ"ז כיעו"ש. שו"ת צי"ן אליעזר חלק י סימן א נו.

⁶ ועוד זאת מספרים זקני ירושלים ומצביעים על מקומות שמסביב לחומת הר הבית שהיו נזהרים גם שם מללכת, כגון על מסילה שמאחורי החומה המזרחית, וכן על מקומות והצרות שגרים שם עכו"ם בצד החומה הצפונית, וכן בצד החומה המערבית ליד באב אל קאטנין ובחצרות הסמוכות שם ליד ביר אל שאפע וכדומה. וגם בצד החומה הדרומית מספרים שהיו מחמירים שנוהרו מליכנס בשטח הפנוי שמאחורי מסגד אל אקצה (וסמוך לחומה זאת שבצד דרומי הרי מוצאים כעת בסמוך לחומה זאת הקיימת עוד חומות בעומק. ומי יוכל לנחש איפוא איזו חומה היא היצונה ואיזו פנימית וכו'). שו"ת צי"ן אליעזר שם סב

⁷ והרי כידוע בית המקדש לא היה במישור כי אם היו עולים אליו ועתה הוא כולו מישור ומקומו נמוך מהעיר, ומה שכתוב בשו"ת יעב"ץ ח"א סי' פ"ז שהר הבית ומעלותיו לא נשתנו כל עיקר ולא שלטה בהם הריסת האויבים כלל כיעו"ש, ניתן לומר בכזאת על הזמן שהי' סמוך לחרבן הבית כפי שהיעב"ץ שם מדבר מהתקופה ההיא, אבל לא על התקופה המאוחרת אשר עינינו רואות בעליל שכן שינו ושינו וכו"ל. והעזרה הרי יכלו למשך עד המקום שירצו מהר הבית כנפסק ברמב"ם פ"ד מביהב"ח ה"י יע"ש באו"ש וכן ברש"ש ריש סנהדרין, וא"כ הרי לא נדע כעת מאין ולאן. שו"ת צי"ן אליעזר חלק י סימן א ד"ה ועוד זאת

⁸ ישנם שונים או מטעים הרוצים להיתלות באיגרתו הידועה של הרמב"ם (המובאת בספר חרדים שער התשובה פ"ג) שבה מספר שנכנס לבית הגדול והקדוש והתפלל שם, ולהוציא מזה שהרמב"ם בעצמו נכנס במקום המקדש. אבל רק איש שוגה ופתי יעלה על דעתו להכין או להאמין כך, כי רבנו הגדול ז"ל לא היה עושה את דבריו פלסטר שו"ת צי"ן אליעזר חלק י סימן א נד

⁹ שו"ת יביע אומר חלק ה – יורה דעה סימן כו

¹⁰ מציאה מצאו כמה מהמלומדים בחידושי המאירי הנ"ל בשבועות ד' מ"ז ע"א, שמעיד שם בלשון. והמנהג פשוט ליכנס שם לפי מה ששמענו ונתפסו בזה לקבוע הלכה פסוקה, ולומר כאילו: פוק חזי מאי עמא דבר. אולם יש בזה טעות יסודית בהלכה. ואין בסימני מציאה זאת כלל בכדי לטבוע טביעת עינה על מטבעת ההלכה, ושליש תשובות בדבר. ראשית, יתכן שבמקום הקרוב בירושלים לא היה אז בר – סמכא שיורה לבאים הדרך אשר ילכו בה והבאים נכנסו על דעת עצמם מחוסר ידיעה הלכתית ... ולאמיתו הוא מנהג שאין לילך אחריו כלל ויש לשרשו, ועוד יתכן שבכלל לא נכנסו כי אם בשטח הר הבית ולא בשטח העזרה, ולסברת יתר נוסף מ"ש החזו"א מועד סי' ס"ז אות י"ב אבל לא ידענא אם אפשר לסמוך על הנדפסים מחדש שכבר הפסיקה המסורה בינינו ואין אנו יודעין מי המה המעתיקים ועל כן יתכן וקרוב לודאי שנפל מ"ס בהעתקה, כעת או בזמן קדום, והושמטה תיבה אחת של לא שזה מ"ס קל מאד וצ"ל: והמנהג הפשוט לא ליכנס שם לפי ששמענו. נוסף גם דברי רבינו עובדיה מברטנורה במכתבו מא"י משנת רמ"ח שמעיד כעל דבר הפשוט שהיהודים נמנעים מליכנס בבית המקדש מפני הטומאה. וכ"כ גם המהר"ם האגוזי בפ' אלה מסעי עיין שם, וזה מוסף חיזוק לדברינו ושלישית והוא העיקר. כאמור כותב המאירי את דבריו רק אליבא דההולקים על הרמב"ם וזה מודה בפשיטות שאבל אליבא דהרמב"ם חייב כרת הנכנס בזה"ז שם, אחרי שפרשנו כשמלה דעות כל גדולי הפוסקים מראשוני הראשונים עד אחרוני האחרונים שהיא לאסור באיסור חמור הכניסה בזה"ז במקום המקדש דעת לנכון נקל שאין בזה"ז בהחלט לשום מי שהוא ולו יהא כנובה ארזים נבהו לבוא להקל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרג היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מי שלא טבל יש להזהר¹¹ שלא¹² לתחוב ידיו בסדקים או ברווחים שבין אבני הכותל¹³, אך מי שטבל יש לו על מה לסמוך¹⁴ ולתחוב ידיו בין אבני הכותל. אך יש שנהגו שלא לגעת בכותל, ויש שנהגו להתרחק כשתי אמות מהכותל¹⁵.

מותר¹⁶ ע"פ הדין לבעל קרי ולנדה בימי טומאתה לגשת אל הכותל המערבי שריד בית מקדשינו.

יש מקומות שנהגו הנשים¹⁷ טהרה ופרישות בעצמן שלא ליכנס לבית הכנסת ולא רחבת הכותל ושלא לראות ספר תורה בשעת נידותן, וגם כשמתפללין אינן עומדות בפני חברותיהם ומשום מנהג וכבוד עושין כן ולא משום איסור, ובימי ליבונן לא נהגו להחמיר. ובמדינותינו נוהגין היתר לעולם ומברכות ומתפללות, ומ"מ לא יסתכלו בס"ת בשעה שמגביהים אותה להראות לעם¹⁸. והמנהג שאין הנשים מתקרבות לגשת על יד הכותל בזמן ראייתן, אלא עומדות ד' אמות מרחוק¹⁹, אך גם בזה כשיש סיבה ובמקום עגמת נפש אפשר להקל לכתחילה.

ראש להלוק על אבירי הפוסקים שדבר בהלכה לא נעלם מנגד עיניהם הבהירות, וכידוע, לבוא לשנות הלכה קבועה ומקובלת צריך תנאי ראשון שהמשנים יהיו גדולים מקודמיהם בחכמה ובמנין, דבר שנעלם מאופק דורנו. שו"ת צי"ץ אליעזר חלק י סימן א נ - נג

¹¹ התלבטו הגדולים בהרדה על אודות אם מותר להכניס ידים בחורים שבכותל בהיות וביאה במקצת שמה ביאה ועובי החומה כלפנים, ונחלקו בדיעותיהם מהם שאסרו באמת מעשות זאת, ומהם שהתירו מנימוקים שונים, עיין שו"ת אבני נזר חיו"ד ח"ב סימנים ת"ג תנ"א תנ"ב ובמו"מ הארוך שהיה לגאון המחבר ז"ל עם הגאון בעל תורת חסד ז"ל, וספר משכנות לאביר יעקב ח"ב ומהמובא מדעת הגאון האדר"ת ז"ל בזה. ובספר מעשי למלך סופ"ח מה' בית הבחירה. עיין שם. שו"ת צי"ץ אליעזר חלק י סימן א ד"ה וכמו"כ התלבטו

¹² תשובות והנהגות כרך ד סימן קלב ובמועדים וזמנים (ח"ה סימן ש"ג) הביא חשש שאם הוא בטומאת קרי או שימש מטתו ולא טבל, ומכניס ידיו דלכאורה עובר בלאו שביאה מקצת שמה ביאה גם להר הבית

¹³ שביאה במקצת שמה ביאה אף לענין זה, עיין שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן קלט ג

¹⁴ דבעל קרי שלא נאסר אלא מעורת נשים ולפנים, אבל בצד מערב הוי"ז מחומת העזרה, לכאורה לא נאסר, ורק י"א אמות מאחורי קדשי קדשים אסור, והוא מהעזרה, אלא דיש לדון ולומר דכשם שאסרו בצד מזרח מהחיל, מהמעם שקרוב וראוי להרחיקו, כן בצד מערב שקרוב לא התירו טבול יום מחומת הר הבית ולפנים. ואף דבמשנה סתם ולא פירש, אולי משום שבלאו הכי נראה דלא היתה הדרך ליכנס מצד מערב אף דהיה שם שער קיפונים, לכן לא נתפרש, אשר לפ"ז אי נימא דנאסר מהכותל המערבי ולפנים, אולי לא כדאי להכניס ידים לפירצות כיון שאנו טבולי יום, וצ"ב, ולא מצינו ד"ז במפרשים, ומשמעות דבריהם שמותר לטבול יום ליכנס בשטח הר הבית כולו לצד מערב עד י"א אמה אחורי הכפורת וצ"ב. תשובות והנהגות שם

¹⁵ ושמעתי שהגאון ה"אדרת" זצ"ל נהג להתרחק כשתי אמות מהכותל, ויש אומרים דהואיל והאבנים שבכותל למטה נראה שמרוחקים קצת, חשש שמרוב הזמן נעתק הכותל קצת ממקומו כדרך כתלים ישנים, ומה"ט התרחק קצת שלא ליכנס לאותו מקום. ולענין מעשה הנהגה רוב העולם אין חוששין ליוזר, וביותר שהאיסור כניסה דטבול יום באותו מקום נראה שאינו אלא מדרבנן וכמבואר בר"ש שם. אבל נראה דמ"מ יש ליוזר ולהתרחק דהא מורא מקדש הוא איסור מה"ת, ומדין מורא מקדש לא ייכנס אלא למקום שמותר ליכנס ולא בטומאה, וכיון שכן אפשר לדון בדבר החדש דהמורא מקדש מחייב להמנע אפי' מחשש איסור דרבנן, ויש להתרחק מכל חשש ביאת מקדש אף להר הבית. תשובות והנהגות שם

¹⁶ ותניא בתוספתא (פ"ק דשבועות ה"ב), א"ר שמעון, קשה טומאת מקדש וקדשיו יותר מכל עבירות שבתורה, שכל עבירות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה, וטומאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש וכו'. ע"ש. שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סימן כז

¹⁷ רמ"א או"ח פה א

¹⁸ מ"ב שם ז

¹⁹ ס' משנת רבי עקיבא דף רע"ב בשם הגרע"י שלזינגר זצ"ל, שו"ת שבט הקהתי ח"ג סי' מ"ז

תרומות והנצחות - בנק הדואר ח"ן 22887389 - ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בימים נוראים מיום אחד של סליחות ואילך²⁰ שרבים מתאספים לילך לבית הכנסת, מותרות גם למנהג האוסרים לילך לבית הכנסת אף בימי נידותן כשאר נשים, כי יהיה להן לעצבון גדול שהכל מתאספין והן יעמדו חוץ, וכן כל כיוצא בזה כגון שמשיאה את בנה או בתה או שהיא בעצמה יולדת שהולכין לבית הכנסת אחר ד' שבועות מותרת אפילו היא נדה.

וכל זה לילך לבית הכנסת אבל להתפלל בביתה ולברך כל הברכות, ובפרט ברכת המזון וקידוש שהן מן התורה חייבות לכולי עלמא, אפילו בשעת נידתן. ומה שנוהגין שלא להזכיר את השם בשעת נידתן או שלא ליגע בספר אין מנהג זה עיקר, ועל כל פנים תשמע ברכת המזון וקידוש מאחרים, ואם אין אחר תקדש ותברך בעצמה בלחש כל הברכות שחייבת בהן.

²⁰ מ"ב שם ה